

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

تاریخ ایران زمین در دوره «گذار»

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۲۳ اردیبهشت ۱۳۹۵ ۲۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

تاریخ ایران زمین در دوره «گذار» با شکست شاه اسماعیل در چالدران آغاز شد و با شکست عباس میرزا در جنگ های ایران و روس و فروپاشی ایران به پایان رسید. این دوره از تاریخ ایران به سبب دگرگونی های تاریخی و تاریخ اندیشه در اروپا و نیز با توجه به تحولات تاریخ اندیشه در ایران، دوره ای است که جز در پرتو تاریخ اندیشه قابل درک نیست. در این دوره، نظام حکومتی ایران، در ادامه ی سلطنت خودکامه ی دوره ی اسلامی متأخر، تحول عمده ای پیدا نکرد، در حالی که مبانی اندیشه ی جدید در اروپا - که به قدرت مسلط جهانی تبدیل می شد

پارسیان دژ / آثار باستانی و ارزش های تاریخی

تاریخ ایران زمین در دوره ی «گذار» با شکست شاه اسماعیل در چالدران آغاز شد و با شکست عباس میرزا در جنگ های ایران و روس و فروپاشی ایران به پایان رسید.

این دوره از تاریخ ایران به سبب دگرگونی های تاریخی و تاریخ اندیشه در اروپا و نیز با توجه به تحولات تاریخ اندیشه در ایران، دوره ای است که جز در پرتو تاریخ اندیشه قابل درک نیست.

در این دوره، نظام حکومتی ایران، در ادامه ی سلطنت خودکامه ی دوره ی اسلامی متأخر، تحول عمده ای پیدا نکرد، در حالی که مبانی اندیشه ی جدید در اروپا - که به قدرت مسلط جهانی تبدیل می شد - منطق مناسبات را بر هم می زد.

نظام حکومتی ایران، در بهترین حالت، با تکیه بر اندیشه ی سنتی سلطنت خودکامه عمل می کرد و با تکیه بر آن نیز فهمیده می شد، در حالی که، با چیره شدن منطق مناسبات جدید، شیوه ی فرمانروایی ایران برای این که بتواند نماینده ی مصالح «ملّی» باشد و آگاهانه آن را تأمین کند، می بایست بر شالوده ی اندیشه ی نوآیینی استوار می شد.

اگر از دهه های گذرایی که فرمانروایی آگاه به مصالح «ملّی» بر تخت سلطنت نشست، صرف نظر کنیم، بر این سه سده که از بسیاری جهات برای ایران تعیین کننده بود، «منطق شکست» حاکم بود.

تحولات جهانی و به ویژه دگرگونی های اندیشه روندی بازگشت ناپذیر پیدا کرده بود، اما با امکانات نظام سنتی ایران و بیشتر از آن، اندیشه ی سنتی متصلّب، آن تحولات و این دگرگونی ها نه می توانست فهمیده شود و نه رویارویی با چالش آن دو ممکن می شد.

تأمّلی درباره ی ایران

جلد نخست، صص ۱۷۰-۱۷۱

با ملاحظات مقدماتی در مفهوم ایران

دکتر جواد طباطبایی

اگر از دهه‌های گذرایی که فرمانروایی آگاه به مصالح «ملّی» بر تخت سلطنت نشست، صرف‌نظرکنیم، بر این سه‌سده که از بسیاری جهات برای ایران تعیین کننده بود، «منطق شکست» حاکم بود.

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «تاریخ ایران‌زمین در دوره‌ی «گذار»»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وب‌سایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1849/pdf/تاریخ-ایران-زمین-دوره-ی-گذار.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵